

สารบัญ

ปกกรอง	
คำแถลงของชุดโครงการวิจัย	(1)
คำขอบทคัดย่อของชุดโครงการวิจัย	(13)
คำนำของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	(15)
คำนำของหัวหน้าชุดโครงการวิจัย	(18)
คำนำของผู้วิจัย	(20)
บทคัดย่อภาษาไทย	(23)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของประเด็นปัญหาในการศึกษา	2
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	5
1.3.1 แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน	5
1.3.2 แนวคิดและงานศึกษาด้านธุรกิจชุมชน	8
1.3.3 ระบบภูมิปัญญาการทอผ้าไทลื้อกับการพัฒนาธุรกิจชุมชน	12
1.4 กรอบคิดในการวิจัย	15
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	16
1.6 ขอบเขตและวิธีการวิจัย	16
1.6.1 พื้นที่ศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย	16
1.6.2 แหล่งข้อมูลและวิธีการวิจัย	17
1.6.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	18
1.6.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	19
1.6.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	21
บทที่ 2 เศรษฐกิจชุมชนภูมินิเวศน่าน	25
2.1 ภูมินิเวศน่าน	25
2.1.1 ลักษณะภูมิประเทศ	26
2.1.2 ลักษณะด้านเศรษฐกิจ	26
2.1.3 การเกษตรกรรม	27

2.1.4	การถือครองที่ดินทางการเกษตร	28
2.1.5	การอุตสาหกรรม	29
2.1.6	การพาณิชย์กรรม	29
2.1.7	โครงสร้างของตลาดและศูนย์กลางการตลาดที่สำคัญ	29
2.1.8	สินค้าเข้าและสินค้าออก	31
2.1.9	ภาวะการค้าชายแดน	32
2.2	ภูมินิเวศชุมชนชนชิตาแลง	33
2.2.1	ชาวไทลื้อชิตาแลง	35
2.2.2	โครงสร้างทางสังคม	38
2.2.3	ภาษาลื้อ	39
2.2.4	เครื่องแต่งกาย	40
2.2.5	ลักษณะบ้านเรือน	41
2.2.6	เศรษฐกิจชุมชนไทลื้อในอดีต	43
2.2.7	การทอผ้า	46
2.2.8	แรงงาน	48
2.2.9	ขนบธรรมเนียม	49
2.2.10	การละเล่น	49
2.2.11	ประเพณีและพิธีกรรม	50
บทที่ 3	แบบแผนการทอผ้าไทลื้อในชุมชนชิตาแลง	54
3.1	พัฒนาการของการทอผ้าก่อนเป็นธุรกิจชุมชน	54
3.1.1	ผ้าทอกับแม่หญิงไทลื้อ	55
3.1.2	ผ้าทอกับผู้ชายไทลื้อ	56
3.1.3	ผ้าทอที่ใช้ในครัวเรือน	57
3.1.4	ผ้าทอที่ใช้ในพิธีกรรม	59
3.1.5	ผ้าทอกับการแลกเปลี่ยนแบ่งปัน	61
3.2	การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการทอผ้าไทลื้อมาเป็นธุรกิจชุมชน	62
3.2.1	การปรับตัวของชุมชน	63
3.2.2	การขยายเครือข่ายกลุ่มทอผ้า	66
3.2.3	การบริหารจัดการกลุ่มทอผ้า	67

3.2.4	การทอผ้ากับการถักทอความเข้มแข็งให้ชุมชน	68
3.2.5	การทอผ้ากับการพัฒนาศักยภาพชุมชน	71
3.2.6	การพัฒนากลุ่มทอผ้าผ่านระบบเครือข่าย	73
3.2.7	การพัฒนาบทบาทผู้หญิงโดยผ่านการเป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้า	75
3.3	สรุปท้ายบท	76
บทที่ 4	สถานภาพชุมชนกับการจัดการธุรกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง	79
4.1	สถานภาพเศรษฐกิจของชุมชนจากการทอผ้า	80
4.1.1	สถานภาพและการประกอบอาชีพของครัวเรือนทั้งหมดในชุมชนศิลาแลง	80
4.1.2	กระบวนการผลิตผ้าทอและผลผลิตที่ได้ของครัวเรือนในชุมชน	85
4.1.3	สถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนที่ได้จากการทอผ้า	94
4.2	กระบวนการจัดการธุรกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชนศิลาแลง	98
4.2.1	การใช้กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชน	99
4.2.2	การพัฒนากระบวนการผลิตใหม่ หรือการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมการทอผ้า	99
4.2.3	การถ่ายทอดผ่านระบบเครือข่าย และเครือข่ายหลักและรองในชุมชน	100
4.2.4	กระบวนการจัดการระบบกลุ่มสมาชิก และระบบเครือข่าย	102
บทที่ 5	บทบาทธุรกิจชุมชนกับการพัฒนาทางเลือกในการพึ่งตนเองของชุมชน	105
5.1	กระบวนการจัดการธุรกิจชุมชนกับการพัฒนา ทางเลือกในการพึ่งตนเองของชุมชน	106
5.2	ปัจจัยกำหนดความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน	110
5.2.1	ปัจจัยด้านเงินทุนและการลงทุน	110
5.2.2	ปัจจัยด้านการตลาด	112
5.2.3	ปัจจัยด้านการผลิต	112
5.2.4	ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ	113
5.2.5	ปัจจัยด้านแรงงาน	113

5.2.6	ปัจจัยด้านผู้นำ	114
5.2.7	ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก	115
5.2.8	ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่ม	116
5.2.9	ปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	116
5.3	ปัจจัยและเงื่อนไขที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระหว่างบทบาท ธุรกิจชุมชนกับการพึ่งตนเอง	118
บทที่ 6	บทสรุป จากผ้าทอไทลื้อพัฒนามาเป็นธุรกิจชุมชนบนความพยายาม พึ่งตนเองของชุมชน	125
6.1	บทสรุปจากการศึกษา	125
6.1.1	การดำเนินงานธุรกิจชุมชน	129
6.1.2	ชุมชนเป็นเจ้าของและเป็นศูนย์กลาง ในการดำเนินธุรกิจชุมชน	129
6.1.3	การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	130
6.1.4	การจัดการกลไกทางการตลาด	130
6.1.5	การดำเนินการธุรกิจชุมชนจะต้องพึ่งตนเอง	131
6.2	ข้อเสนอแนะ	131
6.2.1	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	132
6.2.2	ข้อเสนอแนะต่อการวิจัย	134
	บรรณานุกรม	135
	ภาคผนวก	137

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	แสดงชนิดสินค้ามูลค่าการส่งออกสูงสุด 11 อันดับ	31
ตารางที่ 2	แสดงจำนวนประชากร กลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนศิลาแลง	35
ตารางที่ 3	แสดงรูปแบบของผ้าทอซึ่งมีการประยุกต์ใหม่ให้เข้ากับยุคสมัย	65
ตารางที่ 4	แสดงสถานภาพและการประกอบอาชีพของครัวเรือนทั้งหมด ในชุมชนศิลาแลง	81
ตารางที่ 5	กระบวนการผลิตผ้าทอและผลผลิตที่ได้ ของครัวเรือนทั้งหมด ในชุมชนศิลาแลง	85
ตารางที่ 6	แสดงสถานภาพของรายได้-รายจ่ายและการหมุนเวียนของเงิน ที่ได้จากการทอผ้าของครัวเรือนทั้งหมดในชุมชนศิลาแลง	95

สารบัญรูปภาพ

รูปที่ 1	แสดงแผนที่ตำบลศิลาแลง	34
รูปที่ 2	แสดงลักษณะการแต่งกายของผู้หญิงไทลื้อ	41
รูปที่ 3	แสดงลักษณะบ้านเรือนของชาวไทลื้อ	42
รูปที่ 4	แสดงการทอผ้าของผู้หญิงไทลื้อ	46
รูปที่ 5	ผ้าสำหรับใช้ในครัวเรือน	47
รูปที่ 6	การเล่นของชาวไทลื้อ	50

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1	แสดงภูมิค่านาของครัวเรือนในชุมชนไทลื้อศิลาแลง	82
แผนภูมิที่ 2	แสดงอาชีพของคนในชุมชน	83
แผนภูมิที่ 3	แสดงจำนวนสมาชิกในครัวเรือน	84
แผนภูมิที่ 4	แสดงจำนวนปีที่มีการทอผ้าของครัวเรือน	90
แผนภูมิที่ 5	แสดงการใช้แรงงานในการทอผ้าของครัวเรือน	90
แผนภูมิที่ 6	แสดงการใช้เวลาในการทอผ้าของครัวเรือน	91
แผนภูมิที่ 7	แสดงแหล่งที่มาของวัตถุดิบในการทอผ้า	92
แผนภูมิที่ 8	แสดงการใช้ประโยชน์จากผ้าทอ	93
แผนภูมิที่ 9	แสดงการได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการทอผ้า	94
แผนภูมิที่ 10	แสดงรูปแบบการถ่ายทอดความรู้และการจัดการร่วม ไปสู่กลุ่มบุคคลและชุมชน	100
แผนภูมิที่ 11	แสดงกระบวนการจัดการธุรกิจชุมชนกับการพัฒนา ทางเลือกในการพึ่งตนเองของชุมชน	107
แผนภูมิที่ 12	แสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจชุมชนกับภายนอก	117
แผนภูมิที่ 13	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวของชุมชนกับการผลิต และการตลาด	119